

PŘÍRUČKA pro práci národnostních rad národnostních menšin v Srbské republice

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Ministerstvo pro lidská práva a
práva menšin a sociální dialog

PŘÍRUČKA
pro
práci národnostních rad národnostních menšin
v Srbské republice

Název publikace v srbském jazyce: Priručnik za rad nacionalnih saveta nacionalnih manjina u Republici Srbiji

Tato publikace byla vytvořena s finanční pomocí Evropské unie a Rady Evropy. Za názory vyjádřené v tomto dokumentu odpovídají autoři a nemusí nutně představovat oficiální názory Evropské unie nebo Rady Evropy.

Povoleno je kopírování (do 500 slov), s výjimkou komerčních účelů. Kopírování textu dovolen za předpokladu, že bude zachována celistvost textu, že úryvek není použit vytržený z kontextu, neposkytuje neúplné informace nebo jinak neuvádí čtenáře do nějakého omylu, co se týče obsahu. Zdroj textu musí být vždy uveden následovně „© Rada Evropy, 2022“. Všechny ostatní žádosti o reprodukci/překlad díla a celého textu je třeba adresovat Ředitelství pro komunikace, Rada Evropy (F-67075 Strasbourg Cedex nebo na publishing@coe.int).

Veškerá další korespondence týkající se této publikace by měla být adresována: Ředitelství pro demokracii Rady Evropy, Oddělení pro boj proti nenávistným projevům a spolupráci.

E-mail: Horizontal.Facility@coe.int

Design a rozvržení:

Dosije Studio, Bělehrad

© Rada Evropy, duben 2022. Všechna práva vyhrazena. Licencováno pro Evropskou unii za podmínek.

OBSAH

ÚVOD	1
1. CÍL A ÚČEL PŘÍRUČKY	2
2. OBECNÁ UJEDNÁNÍ	3
3. OTÁZKY POSTAVENÍ NÁRODNOSTNÍCH RAD NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN	4
4. FINANCOVÁNÍ NÁRODNOSTNÍCH RAD	22
5. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ	24
5.1. Vyjadřování stanovisek	26
5.2. Podání návrhu	35
6. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI OFICIÁLNÍHO UŽÍVÁNÍ JAZYKA A PÍSMO	41
6.1. Nezávislé rozhodování	43
6.2. Předložení návrhu	46
7. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI KULTURY	53
7.1. Jmenování členů správní rady	54
7.2. Vyjadřování stanovisek	55
8. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI INFORMOVÁNÍ	63
9. NÁRODNOSTNÍ RADY A NEZÁVISLÉ ORGÁNY	70
9.1. Veřejný ochránce práv	70
9.2. Pověřenec pro ochranu rovnoprávnosti	74

ÚVOD

Srbská republika projevuje již po delší dobu jednoznačným a konkrétním způsobem, že je rozhodnuta a odhodlána zajistit úplnou, včasnou a účinnou ochranu svobod a práv příslušníků národnostních menšin v ní žijících.

Nedílnou součástí tohoto odhodlání je neustálý rozvoj a zlepšování právního rámce, umožňujícího zachování individuální a kolektivní identity příslušníků národnostních menšin.

Výše uvedený pokrok na normativní úrovni zároveň znamená zvýšení počtu právních předpisů, jejich složitosti, ale i jejich vzájemných vazeb. Neustále se proto se usiluje o to, aby zdokonalování právních předpisů bylo souběžně doprovázeno zároveň také zlepšováním jejich aplikace. Součástí tohoto úsilí je zpracování této příručky. Jeho využití by mělo umožnit, aby všechny národnostní rady vykonávaly veřejné pravomoci stejně efektivně a účinně.

Rady existují a pracují v dynamickém sociálním a právním prostředí, které se často mění, někdy nezávisle na jejich přáních a zájmech. To může mít vliv, a často ho i má, na jejich práci, bez ohledu na to, zda jde o uplatňování práv nebo plnění povinností.

Průběžné posilování a zkvalitňování institucionální kapacity má proto zásadní význam pro budoucí realizaci a ochranu svobod a práv příslušníků národnostních menšin i pro jejich další rozvoj. Zejména jde o posilování a zkvalitňování institucionální kapacity národnostních rad národnostních menšin, které by měly hrát rozhodující roli při ochraně a výkonu práv jejich členů.

1. CÍL A ÚČEL PŘÍRUČKY

Tato příručka nemá ambice stát se nepostradatelnou součástí akademických nebo teoretických diskusí. Jejím primárním cílem je stát se užitečným nástrojem pro národnostní rady národnostních menšin, resp. nabídnout jejich představitelům a členům pomoc a podporu formou praktických pokynů a rad, které dosud nebyly k dispozici, a pokud ano, nebyly zpracovány jednotným a obecně přijímaným způsobem.

Hlavním účelem této příručky je umožnit uživatelům na jednom místě nalézt praktické příklady právních předpisů, které mohou národnostní rady národnostních menšin v souladu s předpisy přijímat, jakož i rady týkající se kroků a činností, které je třeba provést za účelem včasného, plného a efektivního výkonu některých veřejných pravomocí, které jim byly svěřeny. S pomocí této příručky mohou národnostní rady národnostních menšin snáze a efektivněji vykonávat svěřené veřejné pravomoci za minimálních doplňků a změn právních předpisů nabízených s konkrétními údaji.

Cílem této příručky je, aby všechny nebo převážná většina zainteresovaných národnostních rad národnostních menšin dosáhla co největší účinnosti při výkonu veřejných pravomocí, jednotnosti při oslovování příslušných státních orgánů a jednání v souladu s příklady osvědčených postupů s cílem dosáhnout nejvyšších mezinárodních standardů.

2. OBECNÁ UJEDNÁNÍ

Ministerstvo pro lidská práva, práva menšin a sociální dialog, které vykonává činnosti v rámci své pravomoci, zaznamenalo, že po přijetí změn a souboru stávajících menšinových zákonů a po volbách do národnostních rad národnostních menšin v roce 2018 je potřeba přesněji zpracovávat, zdůrazňovat a prakticky prezentovat některé z nejdůležitějších otázek souvisejících s prací národnostních rad národnostních menšin.

V rámci projektu Rady Evropy a Evropské unie – Podpora diverzity a rovnosti – byla tato příručka zpracována podle oblastí, ve kterých národnostní rady uplatňují své pravomoci pomocí vzorových právních předpisů.

3. OTÁZKY POSTAVENÍ NÁRODNOSTNÍCH RAD NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN

Pokud jde o právní povahu národnostních rad národnostních menšin, jsou ve veřejném prostoru rovnoměrně zastoupeny pojmy "*orgán kulturní samosprávy*" a "*forma kulturní autonomie*".

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

Článek 1a.

"Národnostní rada je **organizací**, která je zákonem pověřena **určitou veřejnou mocí**..."

Veřejné pravomoci svěřené národnostním radám národnostních menšin jsou stanoveny dvěma způsoby:

- podle funkce/obsahu

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 1a.

..... **podílet se na rozhodování** nebo **samostatně rozhodovat** o

- podle oblastí

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 1a.

.... o některých otázkách v oblasti **kultury, vzdělávání, informování a úředního užívání jazyka a písma**"

- podle účelu a cíle, kterého má být dosaženo

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 1a.

.... s cílem **uplatnit kolektivní práva** národnostní menšiny **na samosprávu v těchto oblastech.**"

Jednou ze základních povinností národnostních rad je zajišťovat **transparentnost jejich práce.**

Transparentnost práce je základním předpokladem pro dosažení důvěry, v jejich výsledky, efektivitu a včasnost jednání národnostních rad při výkonu jim svěřené veřejné moci jak ze strany státních orgánů, tak i ze strany příslušníků dané národnostní menšiny.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 8a.

Činnost národnostní rady je veřejná.

Veškerá rozhodnutí a dokumenty národnostní rady budou zveřejněny nejpozději do 10 dnů ode dne nabytí právní moci, resp. jejich přijetí, na webových stránkách národnostní rady nebo jiným způsobem stanoveným zákonem....."

PONDĚLÍ NEDĚLE		ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK	SOBOTA
	Rozhodnutí/ Dokument přiját					
					X	

V souvislosti s plněním této povinnosti je důležité zdůraznit následující:

- že pro splnění této povinnosti plánují finanční prostředky ve svých rozpočtech včas;
- že mají povinnost zveřejňovat dokumenty, které podle obecných předpisů rady vyžadují následné potvrzení, schválení nebo přijetí výkonu po předmětné činnosti, a
- že je nutné, aby rady kromě zveřejňování dokumentů poskytovaly členům nahlédnutí do dokumentace vytvořené při práci rady a na jejich žádost jim poskytovaly kopie. Podle informací dostupných na oficiálních stránkách národnostních rad je málo těch, které plní povinnost předepsanou výše uvedeným článkem způsobem umožňujícím co nejvyšší míru transparentnosti – zveřejňováním všech přijatých rozhodnutí a dokumentů na svých oficiálních stránkách.

Národnostní rada je **právníkou osobou**, ve formě **organizace**, která má zákonem stanovená práva a povinnosti. Současně se národnostní rady liší a jsou podle Zákona jasně vymezeny vůči jiným organizacím, zejména těm, které si vybaví většina laiků, např. organizací občanské společnosti, protože jsou organizací "*sui generis*".

Národnostní rada nabývá postavení právnické osoby zápisem do **Rejstříku národnostních rad**, který v současné době spravuje **Ministerstvo pro lidská práva, práva menšin a sociální dialog**. Rejstřík je veden podvojně:

- ve formě knihy v pevné vazbě a
- ve formě elektronické databáze

Údaje zapsané v Rejstříku jsou **veřejné**.

Údaje z rejstříku vedeného formou elektronické databáze jsou veřejnosti zpřístupněny v dokumentu s názvem „**Výpis z rejstříku národnostních rad**“, který lze nalézt na oficiálních stránkách <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/lzvod-iz-Registar-nacionalnih-saveta-5.3.2020.pdf>.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

(*"Úřední věstník SR"*, č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 3.

Národnostní rada se zapisuje do rejstříku na základě **žádosti** o zápis, kterou předseda národnostní rady **předloží ministerstvu ve lhůtě do 5 dnů ode dne**, kdy **první složení** národnostní rady **zvolilo předsedu** národnostní rady."

PONDĚLÍ NEDĚLE	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK	SOBOTA
		1. Složení Zvolen předseda národnostní rady			
	X				

POZNÁMKA: Obecně jsou lhůty předepsané pro výkon veřejné moci krátké, takže národnostním radám neposkytují vždy dostatek času na podrobné a úplné posouzení případů a přijetí příslušných rozhodnutí. Obzvláště se to týká kapacita a podmínek, ve kterých národnostní rady pracují. O jejich regulaci je nutno přemýšlet novým a jiným způsobem.

Formulář žádosti uvedený v citovaném článku je **nedílnou součástí Vyhlášky o způsobu registrace a vedení rejstříku národnostních rad** ("Úřední věstník SR" č. 72/2014 a 61/2018). Aby registrace vedla k danému cíli, tj. k nabytí statutu právnické osoby, je nutné kromě úplně a přesně vyplněné žádosti předložit **přílohy**, které jsou nezbytné a jejichž **podání je předepsáno jako povinné**.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu,
55/2014 a 47/2018)

"Článek 3.

K žádosti o registraci se přikládá:

- a. **zápis ze zasedání, na kterém bylo ustaveno první složení národnostní rady,**

- b. **dvě vyhotovení statutu** národnostní rady a
- c. **rozhodnutí o volbě předsedy** národnostních rad."

Ustanovení stanov vyjmenovává všechny doklady, které je třeba předložit k žádosti o zápis národnostní rady do rejstříku.

Pravidla o způsobu registrace a vedení Rejstříku národnostních rad

("Úřední věstník SR", č. 72/2014 a 61/2018)

"Článek 9.

K žádosti o registraci se přikládá:

- a. zápis ze zasedání, na kterém bylo ustaveno první složení národnostní rady,
- b. dvě vyhotovení statutu národnostní rady,
- c. rozhodnutí o volbě předsedy národnostních rad,
- d. **ověřená fotokopie občanského průkazu předsedy** národnostní rady a
- d. **doklad o zaplacení státního správního poplatku.**"

POZNÁMKA: Žádost o zápis údajů do rejstříku národnostních rad podávají národnostní menšiny, které vytvářejí národnostní radu poprvé, tj. jsou zvoleny poprvé, zatímco všechny ostatní (po volbách a následně v průběhu volebního období) podávají žádost o zápis změn údajů.

Veškeré údaje zapsané do rejstříku na základě žádosti mohou být změněny podle potřeby (např. statut národnostní rady, předseda, sídlo a další údaje). **Právu** národnostní rady měnit své údaje odpovídá její **povinnost ohlásit změnu** těchto údajů pro jejich **zápis do rejstříku národnostních rad.**

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 4a.

Národnostní rada **je povinna** podat **žádost o zápis změny údajů** zapisovaných do rejstříku ve lhůtě do **deseti dnů ode dne změny**.

Spolu s žádostí o zápis změny údajů se předkládá **doklad o změně**, a s žádostí o zápis **změny statutu** předkládá se **protokol ze dne zasedání**, na kterém byly přijaty změny stanov, **a dvě vyhotovení rozhodnutí** o změnách stanov..."

PONDĚLÍ NEDĚLE	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK	SOBOTA
Den změny údajů					
				X	

I v tomto případě jsou v ustanovení stanov uvedeny všechny doklady, které je třeba k žádosti o zápis změn údajů do rejstříku doložit.

Pravidla o způsobu registrace a vedení Rejstříku národnostních rad

("Úřední věstník SR", č. 72/2014 a 61/2018)

"Článek 11.

Společně s žádostí o změnu údajů v rejstříku se předkládá:

- a. **zápis z jednání**, na kterém bylo rozhodnuto o změně údajů, **v původním**, resp. **ověřeném stejnopisu**,
- b. **rozhodnutí** o změně údajů,
- c. **doklad** o změně údajů a
- d. **doklad o zaplacení státního správního poplatku.**"

Formulář žádosti o zápis údajů je nedílnou součástí vyhlášky, zatímco na druhé straně vyhláška nepředepisuje povinnou formu **formuláře žádosti o změnu údajů**. To je také důvod, proč vyhláška předkládá vzorový formulář žádosti o zápis změny údajů do rejstříku národnostních rad.

Vzor formuláře žádosti o změnu údajů

MINISTERSTVO PRO LIDSKÁ PRÁVA, PRÁVA MENŠIN

A SOCIÁLNÍ DIALOG

Bulevar Mihajla Pupina 2

BĚLEHRAD

ŽÁDOST

O

ZÁPIS ZMĚNY ÚDAJŮ NÁRODNOSTNÍ RADY NÁRODNOSTNÍ MENŠINY
V REJSTŘÍKU NÁRODNOSTNÍCH RAD

1) Sídlo a adresa národnostní rady národnostní menšiny

2) Předseda národnostní rady národnostní menšiny (jméno a příjmení, adresa bydliště a RČ)

3) Datum přijetí statutu národnostní rady národnostní menšiny, resp. jeho změn

4) Datum ustavujícího zasedání (**poznámka: po každém volebním období se do rejstříku zapíše datum, kdy je ustaveno nové složení národnostní rady**)

Současně s podpisem této žádosti jsem byl/a informován/a o zpracování osobních údajů a souhlasím s tím, aby údaje z této žádosti, jakož i přílohy k ní předložené, byly zpracovány v souladu se zákonem upravujícím zpracování osobních údajů.

Příloha¹:

- zápis z ustavující schůze národnostní rady,
- zápis ze zasedání, na kterém bylo rozhodnuto o změně údajů/o změně a/nebo doplnění statutu národnostní rady, v originále/ověřeném přepisu,
- dvě vyhotovení rozhodnutí o změně a/nebo doplnění statutu/rozhodnutí o volbě předsedy národnostních rad/rozhodnutí o změně údajů/,
- potvrzení o změně údajů,
- dvě kopie nového/změny statutu národnostní rady,
- ověřená fotokopie občanského průkazu předsedy národnostní rady,
- doklad o zaplacení státního správního poplatku.

Již dříve bylo zmíněno, že předpokladem včasné, účinné a úplné realizace a ochrany práv příslušníků národnostní menšiny je respektování principu „dobré správy“ v práci národnostních rad. Při kontrole veřejně dostupných údajů a dokumentů lze zjistit následující:

- že většina dokumentů většiny národnostních rad **nemá ve svých dispozicích vyjádření k některým otázkám**, které by v nich měly být řešeny a předepsány, a
- že většina dokumentů většiny národnostních rad **neobsahuje vysvětlení**, a těch několik, kteří je mají, ve svých **vysvětleních neřeší všechny relevantní otázky nebo neposkytují rozhodující skutečnosti, proč byla konkrétní rozhodnutí přijata.**

¹ Zakroužkujte jednu z nabízených možností, podle na typu měněných dat.

Vzor rozhodnutí o změně údajů č. 1a

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

Podle čl. 7 odst. 3 a čl. 8 odst. 3 Zákona o národnostních radách národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018) (dále: Zákon) a v souladu s článkem ___ statutu národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „statut“) a článkem _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“)², Národnostní rada _____ národnostní menšiny (dále jen: „rada“/„výkonný výbor“), na zasedání konaném dne _____ 20_____, přijala/přijal

ROZHODNUTÍ

I

Předsedou rady byl zvolen _____ (jméno příjmení), _____, z _____ (název místa/obce/města), ulice _____, RČ _____, č. OP, _____, člen rady.

² Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

II

Funkční období předsedy může skončit uplynutím funkčního období rady, volbou nového předsedy, jakož i jinými případy stanovenými zákonem a statutem.

III

Zvolený předseda má veškerá práva a povinnosti v souladu se zákonem a statutem.

IV

Zvolený předseda je povinen ujmout se funkce neprodleně po pravomocném rozhodnutí o zápisu změny údajů do rejstříku národnostních rad.

IV

_____ (jméno a příjmení), _____, z
_____ (název místa/obce/města), ulice
_____, RČ _____, č. OP,
_____, dosavadní předseda rady ukončuje
veškerá práva a povinnosti dnem konečného rozhodnutí o zápisu změn
údajů do rejstříku národnostních rad.

V

Rozhodnutí, včetně potřebné dokumentace, zaslat **ministerstvu pro lidská práva, práva menšin a sociální dialog** za účelem zápisu změny údajů do rejstříku národnostních rad.

VI

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových stránkách rady.

Zdůvodnění

V souladu s článkem _____ statutu a článkem _____ jednacího řádu rady, zástupce předsedy/místopředseda/ _____ (písemně) () (číslovkou) členů rady³ navrhl naplánovat zasedání a volbu nového předsedy rady.

V souladu s ustanovením článku _____ statutu byl podán písemný návrh na volbu nového předsedy národnostní rady, který podalo a podepsalo _____⁴ členů rady.

Zasedání rady, které se konalo dne _____, se zúčastnilo _____ (písemně) () (číslovkou) z _____ (celkový počet) členů rady, kteří jsou v souladu s čl. 7 odst. 3 a čl. 8 odst. 3 Zákona přihlásili k navrženému kandidátovi na nového předsedu rady.

Zástupce oprávněného navrhovatele v úvodu jednání ústně sdělil důvody žádosti o naplánování zasedání a vysvětlil návrh na volbu nového předsedy rady.

Po přezkoumání předložené dokumentace a diskusi, s přihlédnutím k uvedeným důvodům a názorům, přistoupili přítomní k hlasování.

Pro kandidáta _____ (jméno a příjmení),
_____, z _____ (název
místa/obce/města), ulice _____, RČ
_____, č. OP, _____,

³ Vyberte si jednu z nabízených možností v závislosti na tom, jak národnostní rada ve statutu/jednacím řádu stanovila, kdo jsou osoby oprávněné plánovat zasedání národnostní rady.

⁴ Doplní se počet členů rady, kteří jsou v souladu s ustanoveními Statutu oprávněni podat návrh na volbu předsedy národnostní rady.

člena rady, hlasovalo _____ (písemně) () (číslovkou) členů rady z celkového počtu přítomných. Proti navrženému kandidátovi hlasovalo _____ (písemně) () (číslovkou) členů rady z celkového počtu přítomných. V radě se nikdo nezdržel hlasování.

V souladu s tím a na základě ustanovení čl. 7 odst. 3 a čl. 8 odst. 3 zákona, v souladu s článkem ___ statutu a článkem _____ jednacího řádu rady bylo přijato dispozitivní rozhodnutí.

Rozhodnutí, včetně potřebné dokumentace, zaslat **ministerstvu pro lidská práva, práva menšin a sociální dialog** za účelem zápisu změny údajů do rejstříku národnostních rad a zveřejnění na nástěnce, jakož i na oficiálních webových stránkách rady.

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

PŘEDESDA NÁRODNOSTNÍ RADY/PŘEDESDA ZASEDÁNÍ⁵

_____ (jméno a příjmení), člen rady
vlastnoručně

⁵ Vyberte si jednu z nabízených možností v závislosti na konkrétní situaci.

Vzor rozhodnutí o změně údajů č. 1b

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

Podle čl. 8 odst. 4 Zákona o národnostních radách národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018) (dále: Zákon) a v souladu s článkem ___ statutu národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „statut“) a článkem _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“)⁶, národnostní rada _____ národnostní menšiny (dále jen: „rada“/„výkonný výbor“), na zasedání konaném dne _____ 20_____, přijala/přijal

ROZHODNUTÍ

I

Předseda rady _____ (jméno a příjmení),
_____ z _____ (název
místa/obce/města), ulice _____, RČ
_____, č. OP, _____,
byl zbaven funkce.

⁶ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

II

Než bude zvolen nový, bude funkci předsedy rady vykonávat zástupce předsedy/místopředseda rady⁷ _____ (jméno a příjmení), _____, z _____ (název místa/obce/města), ulice _____, RČ _____, č. _____, OP, _____.

III

Toto rozhodnutí, včetně potřebné dokumentace, zaslat **ministerstvu pro lidská práva, práva menšin a sociální dialog** za účelem zápisu změny údajů do rejstříku národnostních rad.

IV

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových stránkách rady.

Zdůvodněn⁸

⁷ Zvolte jednu z nabízených možností podle toho, jak národnostní rada ve statutu/jednacím řádu určila, kdo jsou osoby oprávněné plánovat zasedání národnostní rady v situaci, kdy byl předchozí předseda uvolněn ze své funkce.

⁸ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní rozhodnutí. Zejména pak v případě, že zápis ze zasedání, na kterém byl přijat, není jeho povinnou přílohou. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

Vzor rozhodnutí o změně údajů č. 2

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

Podle čl. 6 a čl. 10 odst. 1 bod 1 Zákona o národnostních radách národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018) (dále: Zákon) a v souladu s článkem ___ statutu národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „statut“) a článkem _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“)⁹, národnostní rada _____ národnostní menšiny (dále jen: „rada“/“výkonný výbor“), na zasedání konaném dne _____ 20 _____, přijala/přijal

ROZHODNUTÍ

o

změně/doplnění statutu národnostní rady

_____ **národnostní menšiny v případě údajů**
o adrese a sídle

⁹ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

I

Ve statutu rady (číslo: _____ ze dne _____ 20_____), v článku _____ bod _____, se slova „v _____ (název místa, obce a/nebo města), ulice _____ č. „nahrazují se slovy“ v _____ (název místa, obce a/nebo města), ulice _____ č.“

II

Dnem přijetí pravomocného rozhodnutí o zápisu změny údajů do rejstříku národnostních rad přestává stávající adresa rady platit a používat se v právních úkonech.

III

Rozhodnutí, včetně potřebné dokumentace, zaslat **ministerstvu pro lidská práva, práva menšin a sociální dialog** za účelem zápisu změny údajů do rejstříku národnostních rad.

IV

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových stránkách rady.

Zdůvodnění¹⁰

¹⁰ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, zejména pokud jeho povinnou přílohou není zápis ze zasedání, na kterém byl přijat. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti přístupně rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

4. FINANCOVÁNÍ NÁRODNOSTNÍCH RAD

Jednou z otázek, důležitých stejně jako zajímavých, je otázka financování národnostních rad.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 114.

Prostředky na financování činnosti národnostních rad jsou poskytovány z **rozpočtu Srbské republiky, rozpočtu autonomní oblasti a rozpočtu územně samosprávného celku, darů** a dalších příjmů."

Finanční prostředky poskytnuté z rozpočtu Srbské republiky jsou rozděleny tak, že se:

- **30 % rozdělí ve stejných částkách všem registrovaným národnostním radám** v Srbské republice a
- zbytek prostředků (**70 %**) v poměru k počtu příslušníků určité národnostní menšiny zastoupené národnostní radou podle výsledků posledního sčítání lidu, jakož i k celkovému počtu institucí, nadací a obchodních společností, jejichž zakladatelem nebo spoluzakladatelem je národnostní rada, nebo jejichž zřizovatelská práva částečně nebo zcela přešla na národnostní radu.

V rámci této problematiky si zvláštní pozornost zaslouží prostředky na financování práce národnostních rad, které jsou poskytovány z rozpočtu územně samosprávného celku.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Článek 114.

Prostředky poskytnuté z rozpočtu územního samosprávného celku se přidělují v souladu s **rozhodnutím příslušného orgánu územního samosprávného celku** národnostním radám, které:

- 1) mají **sídlo na území územního samosprávného celku;**
- 2) **představují národnostní menšiny, které v populaci územního samosprávného celku tvoří alespoň 10 % z celkového počtu obyvatel;**
- 3) **zastupují národnostní menšiny, jejichž jazyk se na území územního samosprávného celku oficiálně užívá.**

Jinými slovy:

- poskytování finančních prostředků na financování činnosti národnostních rad **je povinností územních samosprávných celků;**
- tuto povinnost plní územní samosprávné celky přijetím **rozhodnutí o rozpočtu**, které by mělo stanovit rozpočtovou linii a výši prostředků určených na financování činnosti národnostních rad, **rozhodnutí o přidělení a kritérií pro přidělování.**

5. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

Řekněme, že - pokud je zde vůbec možné a vhodné srovnávat - oblast vzdělávání je nejdůležitější oblastí, v níž je národnostním radám svěřen výkon veřejných pravomocí. Jejich počet a význam je velký, a pokud jsou vykonávány správně a včas, umožňují přiměřeně ovlivnit klíčová rozhodnutí v míře, v jaké může mít vliv nějaká forma samosprávy.

Právo příslušníků národnostních menšin na vzdělání v jejich vlastním jazyce a písmu je ústavní kategorií. Počínaje Ústavou a konče zákony z oblasti vzdělávání existují dvě kategorie vzdělávání příslušníků národnostních menšin v závislosti na tom, kdo je vlastníkem a zřizovatelem vzdělávacího zařízení.

Ústava Srbské republiky

("Úřední věstník SR", č. 98/2006)

"Právo na zachování specifičnosti

Článek 79.

Příslušníci národnostních menšin mají právo na:

a. vzdělávání v jejich vlastním jazyce ve státních institucích a institucích autonomních provincií

b. zřízení soukromých vzdělávacích institucí"

Podle rozsahu a způsobu výkonu tohoto práva rozlišujeme tři druhy vzdělávání:

- právo na vzdělání příslušníků národnostních menšin **v jejich mateřském jazyce a písmu,**
- právo na vzdělávání **prostřednictvím dvojjazyčné výuky (v jazyce a písmu národnostní menšiny a v srbském jazyce a písmu)** a
- právo **osvojit si mateřský jazyk a písmo studiem předmětu „Jazyk národnostní menšiny s prvky národní kultury“.**

Zákon o ochraně práv a svobod národnostních menšin

(*"Úřední věstník SRJ"*, č. 11/2002, *"Úřední věstník Srbska a Černé Hory"*, č. 1/2003 - *Ústavní listina a "Úřední věstník SR"*, č. 72/2009 - jiný Zákon, 97/2013 - rozhodnutí Ústavního soudu a 47/2018)

"Vzdělávání v mateřském jazyce

Článek 13.

Příslušníci národnostních menšin mají právo na **výchovu a vzdělání ve svém vlastním jazyce, resp. na mluvený projev** v institucích "

Zákon o základech vzdělávacího a výchovného systému

(*"Úřední věstník SR"*, č. 88/2017, 27/2018 - jiný zákon, 10/2019, 27/2018 - jiný zákon a 6/2020)

„Použití jazyka

Článek 5.

..... Pro příslušníky národnostní menšiny je výchovně-vzdělávací činnost vykonávána **v jazyce, resp. řeči a písmu** národnostní menšiny."

Právo na vzdělání v jazyce a písmu národnostní menšiny je zaručeno **na všech stupních vzdělávání:**

- **v předškolních zařízeních,**
- **základních školách,**
- **středních školách a**
- **institucích vyššího vzdělávání** (fakultách a vyšších odborných školách).

Veškeré pravomoci svěřené národnostním radám lze podle jejich právní povahy a obsahu rozdělit na:

- **založení a/nebo řídicí,**
- **účast na řízení institucí prostřednictvím předkládání stanovisek a návrhů,**
- **účast na tvorbě a přijímání učebních plánů pro vzdělávání a výchovu, resp. obsahu předmětů vyjadřujících specifika národnostní menšiny,**
- **účast na výběru a poskytování učebnic a učebních pomůcek a**
- **další pravomoci v oblasti vzdělávání.**

V každé z těchto skupin existuje určité množství konkrétních pravomocí. Dosavadní praxe a data ukazují, že řada z nich se neprovádí, protože to není potřeba nebo pro jejich kvalitní výkon nejsou dostatečné kapacity, zatímco zbývající jsou prováděny různými způsoby v závislosti na tom, která národnostní rada je konkrétně zapojena.

5.1. Vyjadřování stanovisek

Pravomoc národnostních rad poskytovat různé druhy stanovisek je jednou z těch veřejných pravomocí, jež jsou neustále a často potřeba.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Účast na řízení institucí

Článek 12.

V **zařízeních předškolní výchovy a vzdělávání, základního a středního vzdělávání a výchovy**, jejichž zřizovatelem je, národnostní rada:

1. vydává **stanovisko k navrhovaným kandidátům na členy správní, resp. školské rady – zastupitelům územního samosprávného celku**,
3. vydává **stanovisko ke kandidátovi na ředitele instituce**

V **institucích žákovského a studentského standardu**, jejichž zřizovatelem je, národnostní rada:

1. vydává **stanovisko k dalším kandidátům na členy správní rady institucí studentského typu**, jejichž sídlo se nachází na území územního samosprávného celku, ve kterém se jazyk národnostní menšiny oficiálně užívá,
2. vydává **stanovisko ke kandidátům na členy správní rady institucí studentského typu**, jejichž sídlo se nachází na území územního samosprávného celku, ve kterém se jazyk národnostní menšiny oficiálně užívá,
3. vydává **stanovisko k procesu volby ředitele instituce studentského typu**, jejíž sídlo se nachází na území územního samosprávného celku, ve kterém se jazyk národnostní menšiny oficiálně užívá,
4. vydává **stanovisko k procesu odvolání ředitele a členů řídicího orgánu**.....

V **oblasti vysokoškolského vzdělávání v institucích.....**, národnostní rada:

2. vydává **stanovisko ke kandidátům navrženým do řídicího orgánu a řídicího orgánu vysokoškolské instituce**, na níž probíhá výuka zcela nebo zčásti v jazyce národnostní menšiny.

Učební a výukové plány a programy

Článek 13.

3. vydává **stanovisko ministrovi odpovědnému za vzdělávání a výchovu dle učebních osnov srbštiny jako cizího jazyka**,

5. vydává **stanovisko ke školnímu a vzdělávacímu programu institucí, u nichž bylo zjištěno, že mají zvláštní význam pro národnostní menšinu.**

Učebnice a učební pomůcky

Článek 14.

- **Národnostní rada uděluje předchozí souhlas při schvalování rukopisu učebnic, příruček, doplňkových výukových zdrojů, učebních pomůcek, didaktických pomůcek a didaktických herních pomůcek v jazyce a písmu národnostní menšiny....."**

V rámci této pravomoci je jednou z nejčastěji se objevujících pravomocí národnostní rady podávání **stanoviska k navrhovanému kandidátovi na ředitele** předškolního, resp. základního a středního vzdělávacího zařízení.

Zákon o základech vzdelávacieho a výchovného systému

("Úřední věstník SR", č. 88/2017, 27/2018 - jiný zákon, 10/2019, 27/2018 - jiný zákon a 6/2020)

"Volba ředitele instituce

Článek 123.

- Výběrové řízení na ředitele **vyhlašuje řídicí orgán (správní rada v předškolním zařízení/školská rada na základní, resp. střední škole).**
- V instituci, ve které se vykonává výchovně-vzdělávací práce i v jazyce národnostní menšiny, je řídicí orgán **povinen/musí si vyžádat stanovisko národnostní rady národnostní menšiny.**
- Pokud se národnostní rada národnostní menšiny **nevyjádří ve lhůtě do 15 dnů ode dne obdržení žádosti, má se za to, že stanovisko bylo podáno.**"

	PONDĚLÍ NEDĚLE	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK	SOBOTA
Datum přijetí žádosti o stanovisko						
		X STANOVISKO Vydáno /obdrženo				

Aby bylo možné tuto pravomoc vykonávat efektivně a správně, je důležité si uvědomit následující:

- povinnost řídicího výboru **vyžádat si stanovisko národnostní rady národnostní menšiny** zahrnuje povinnost **podat národnostní radě žádost o vyjádření k navrhovanému kandidátovi s potřebnou dokumentací a žádostmi,**
- žádost o stanovisko musí být **podána včas, aby národnostní rada měla dostatek času na posouzení předložené žádosti, podané přihlášky** a průvodní dokumentace,
- v případě, že se národnostní rada **nevyjádří nebo nepředloží požadované stanovisko ve stanovené lhůtě,** má se za to, že se **k navrženému kandidátovi vyjádřila, resp. že byla splněna povinná podmínka předepsaná zákonem a překážka pro další průběh voleb je odstraněna,**
- že pokud národnostní rada **neobdržela žádost o vyjádření nebo ji neobdržela včas** (např. není poskytnut dostatek času na posouzení podané žádosti) existuje možnost **obrátit se na ministra školství,** který je oprávněn, pokud **zjistí, že výběrové řízení neproběhlo v souladu se zákonem, ve lhůtě do 8 dnů rozhodnout o opětovném vyhlášení výběrového řízení na volbu ředitele,**
- že rozhodnutí ministra o jmenování ředitele **je konečné a může jej napadnout pouze nespokojený účastník výběrového řízení v příslušném soudním řízení, nikoli však národnostní rada národnostní menšiny.**

Z přehledu veřejně dostupných údajů vyplývá, že ty národnostní rady, které tuto pravomoc dosud uplatňovaly, přijaly dokumenty nazvané „rozhodnutí/rozhodnutí o vyjádření stanoviska“. Na druhou stranu tytéž národnostní rady při výkonu jiných pravomocí, např. předkládání návrhů přijatých dokumentů, dané nazvaly „stanovisko“. Aniž bychom podrobně

rozebírali přesnost a přiměřenost zmíněných názvů, a vnitřní organizaci a způsob práce těchto národnostních rad, je třeba upozornit na následující:

- **zákon používá a zná pojem "stanovisko"** (který může přijmout např. výkonný výbor a svým rozhodnutím ho může potvrdit radu) a
- že mnohem důležitější než název příslušného dokumentu je jeho forma a obsah, a v obou případech ve stávajících, veřejně dostupných zákonech **některé prvky chybí.**

Vzor stanoviska/rozhodnutí o navrhovaném kandidátovi/týmu

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

PŘEDŠKOLNÍ ZAŘÍZENÍ/ _____ ŠKOLA " _____ "

V _____

Ulice _____ č. _____

Podle článku 123 odst. 8 Zákona o základech vzdělávacího a výchovného systému ("Úřední věstník SR", č. 88/2017, 27/2018 - jiný zákon, 10/2019 a 6/2020) a čl. 12 odst. 1 bod 3 Zákona o národnostních radách

národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018), a v souladu s článkem ____ Statutu Národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „statut“) a článkem _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“)¹¹, výkonný výbor národnostní rady _____ národnostní menšiny/národnostní rada _____ národnostní menšiny (dále jen: „výkonný výbor“/“rada“), na zasedání konaném dne _____ 20 ____ přijal/a následující

STANOVISKO/ROZHODNUTÍ O VYJÁDŘENÍ STANOVISKA

o

kandidátech na ředitele

předškolního zařízení / _____ školy

" _____ "

v _____

I

Kandidát _____ (jméno a příjmení),
_____ (typ a stupeň dosaženého vzdělání, resp.
akademický titul), z _____ (název místa/obce/města),
ulice _____, RČ _____, č. OP,
_____, **nesplňuje/splňuje** všechny predepsané
a nezbytné podmínky pro výběr do navrhované funkce.

¹¹ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

II

Uděluje se **kladné/záporné** stanovisko pro výběr navrženého kandidáta z článku 1 tohoto stanoviska/rozhodnutí na pozici ředitele ppředškolního zařízení/ _____ školy " _____ " v _____.

III

Rozhodnutí předložit předsedovi rady ke schválení na příštím zasedání rady¹²/předškolnímu zařízení/ _____ škole " _____ " v _____.¹³

IV¹⁴

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových stránkách rady.

Zdůvodnění¹⁵

¹² Článek 7, odstavec 7 Zákona stanoví, že rada schvaluje rozhodnutí výkonného výboru na nejbližším zasedání, ale také, že rozhodnutí výkonného výboru zůstává v platnosti, i když je rada neschválí. V případě nesouhlasu s rozhodnutím výkonného výboru zaniká mandát výkonného výboru, ale rozhodnutí zůstává v platnosti. V souladu s tím jsou taková rozhodnutí výkonného výboru, alespoň podle aktuální úpravy, platná a mohou být předložena žadateli o vyjádření/návrh/souhlas a zveřejněna na nástěnce a oficiálních stránkách rady.

¹³ Vyberte jednu z nabízených možností podle toho, zda rada svým statutem pověřila výkonný výbor rozhodováním o některých otázkách souvisejících s výkonem zákonem stanovených pravomocí národnostní rady.

¹⁴ Tento článek se použije pouze v případech, kdy Stanovisko/Rozhodnutí bylo přijato Radou národnostní menšiny. V případě stanoviska/rozhodnutí přijatého výkonným výborem by měl být stejný člen zahrnut do rozhodnutí rady o jeho/jejím schválení.

¹⁵ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní rozhodnutí. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

Vzor rozhodnutí/usnesení¹⁶ o udělení souhlasu s

Stanovisko/rozhodnutí výkonného výboru

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

Podle čl. 7 odst. 7 Zákona o národnostních radách národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 - rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018) (dále: Zákon), ustanovení článku _____ Statutu Národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____ (dále: Statut) a článku _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“) ¹⁷, národnostní rada _____ národnostní menšiny (dále jen „rada“), na zasedání konaném dne _____ 20 _____ přijala

ROZHODNUTÍ/USNESENÍ

O

POTVRZENÍ STANOVISKA/ROZHODNUTÍ VÝKONNÉHO VÝBORU VE

VÝBĚROVÉM ŘÍZENÍ NA ŘEDITELE

PŘEDŠKOLNÍHO ZAŘÍZENÍ/ _____ ŠKOLY

" _____ " v

¹⁶ Zvolte jednu z nabízených možností podle toho, kdo a jaké rozhodnutí učinil dříve.

¹⁷ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostních menšin.

I

Rada potvrzuje stanovisko/rozhodnutí výkonného výboru o vydání stanoviska týkajícího se výběrového řízení na ředitele předškolního zařízení /_____ školy " _____ " v _____ (číslo: _____) přijaté dne _____ 20__.

II

rozhodnutí/usnesení s nezbytnou dokumentací zaslat předškolnímu zařízení/_____ škole " _____ " v _____.

III

Rozhodnutí/usnesení bude zveřejněno na nástěnce a na oficiálních stránkách rady.

Zdůvodnění¹⁸

5.2. Podání návrhu

Neméně důležitá či častá je pravomoc národnostních rad navrhnout kandidáty do řídicích orgánů.

¹⁸ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, zejména pokud jeho povinnou přílohou není zápis ze zasedání, na kterém byl přijat. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Účast na řízení institucí

Článek 12.

V **institucích předškolní výchovy a vzdělávání, základního a středního vzdělávání a výchovy**, jejichž zřizovatelem je, ve kterých je **výchovně-vzdělávací činnost vykonávána i v jazyce národnostní menšiny nebo ve kterých lze studovat řeč, jazyk a kultura národnostní menšiny jako samostatný předmět** národnostní rada:

2. **navrhuje členy správní, resp. školské rady - zástupce územního samosprávného celku** v instituci, v níž je **tato činnost s jazykem národnostní menšiny prováděna ve většině oblastí nebo která byla shledána zvláště důležitou pro vzdělávání národnostní menšiny.**

V **institucích žákovského a studentského standardu**, jejichž zřizovatelem je, národnostní rada:

1. **navrhuje jednoho člena - zástupce zřizovatele** Pokud se v územním samosprávném celku **oficiálně užívá více jazyků národnostních menšin, navrhnou** zainteresované **národnostní rady společného kandidáta na člena správní rady.**"

V rámci zmíněné skupiny pravomocí patří mezi nejčastěji využívané pravomoci národnostní rady navrhnout členy řídicích orgánů v zařízeních předškolního vzdělávání, jakož i v zařízeních základního a středního vzdělávání.

Zákon o základech vzdělávacího a výchovného systému

("Úřední věstník SR", č. 88/2017, 27/2018 - jiný zákon, 10/2019, 27/2018 - jiný zákon a 6/2020)

"Složení a jmenování řídicího orgánu

Článek 116.

- **Řídicí orgán** tvoří tři zástupci z řad zaměstnanců zařízení, rodičů, případně jiných zákonných zástupců a **tři zástupci navržení územním samosprávným celkem,**
- **Členy řídicího orgánu** instituce jmenuje a odvolává zastupitelstvo územního samosprávného celku,
- **V zařízení, kde se ve všech nebo ve většině oblastí výchovně-vzdělávací činnost vykonává v jazyce národnostní menšiny, navrhuje národnostní rada národnostní menšiny do řídicího orgánu tři zástupce územního samosprávného celku."**

Pro efektivní a řádný výkon této pravomoci je důležité poznamenat:

- Pokud **pověřený navrhovatel**, potažmo celostátní rada, **nepovede postup podle zákona nebo navrhne kandidáta v rozporu s ustanoveními zákona, stanoví zastupitelstvo územního samosprávného celku novou lhůtu pro dodržení zákona,**
- Pokud **pověřený navrhovatel nejedná** v souladu se zákonem **ani v nově stanovené lhůtě, zastupitelstvo územního samosprávného celku jmenuje členy správního orgánu bez návrhu** pověřeného navrhovatele,
- **Zastupitelstvo územního samosprávného celku je povinno, tj. musí přijmout,** je-li návrh proveden v souladu se zákonem, **návrh na člena správního orgánu z řad zaměstnanců zařízení a rodičů, avšak nikoli návrh národnostních rad,**
- **O jmenování správního orgánu rozhoduje zastupitelstvo územního samosprávného celku,**
- **Rozhodnutí o jmenování je konečné a může být národnostní radou jakožto oprávněným navrhovatelem napadeno v příslušném soudním řízení.**

**Vzor stanoviska/rozhodnutí o návrhu na volbu
členů správní/školské rady**

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

MĚSTO/OBEC _____

ZASTUPITELSTVO MĚSTA/OBCE

Ulice _____ **č.** _____

Podle čl. 116 odst. 8 Zákona o základech vzdělávacího a výchovného systému ("Úřední věstník SR", č. 88/2017, 27/2018 - jiný zákon, 10/2019 a 6/2020) a čl. 12 odst. 1 bod 2 Zákona o národnostních radách národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018), a v souladu s článkem ____ statutu národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen „statut“) a článkem _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen "jednací řád"¹⁹), národnostní rada _____ národnostní menšiny/výkonný výbor (dále jen "rada"/"výkonný výbor"²⁰), na svém zasedání konaném dne _____ 20_____) přijal následující

¹⁹ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

²⁰ Vyberte jednu z nabízených možností podle toho, zda rada svým statutem pověřila výkonný výbor rozhodováním o některých otázkách souvisejících s výkonem zákonem stanovených pravomocí národnostní rady.

STANOVISKO/ROZHODNUTÍ

o

kandidátovi/kandidátech pro volbu členů správní/školské rady
předškolního zařízení/_____ školy

" _____ " v _____

I

Pro členy správní/školské rady/předškolního
zařízení/_____ školy" _____ " v

byli navrženi:

- kandidát _____ (jméno a příjmení),
_____ (typ a stupeň dosaženého vzdělání, resp.
akademický titul), z _____ (název
místa/obce/města), ulice _____, RČ
_____, č. _____ OP,

- kandidát _____ (jméno a příjmení),
_____ (typ a stupeň dosaženého vzdělání, resp.
akademický titul), z _____ (název
místa/obce/města), ulice _____, RČ
_____, č. _____ OP,

- kandidát _____ (jméno a příjmení),
_____ (typ a stupeň dosaženého vzdělání, resp.
akademický titul), z _____ (název
místa/obce/města), ulice _____, RČ
_____, č. _____ OP,

II

Rozhodnutí zaslat předsedovi rady ke schválení na příštím zasedání rady²¹/zastupitelstva města/obce

.²²

III²³

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových stránkách rady.

Zdůvodnění²⁴

²¹ Článek 7, odstavec 7 Zákona stanoví, že rada schvaluje rozhodnutí výkonného výboru na nejbližším zasedání, ale také, že rozhodnutí výkonného výboru zůstává v platnosti, i když je rada neschválí. V případě nesouhlasu s rozhodnutím výkonného výboru zaniká mandát výkonného výboru, ale rozhodnutí zůstává v platnosti. V souladu s tím jsou taková rozhodnutí výkonného výboru, alespoň podle aktuální úpravy, platná a mohou být předložena žadateli o vyjádření/návrh/souhlas a zveřejněna na nástěnce a oficiálních stránkách rady.

²² Vyberte si jednu z nabízených možností podle toho, zda rada svým statutem pověřila výkonný výbor rozhodováním o některých otázkách souvisejících s výkonem zákonem stanovených pravomocí národnostní rady.

²³ Tento článek se použije pouze v případech, kdy stanovisko/rozhodnutí bylo přijato radou národnostní menšiny. V případě stanoviska/rozhodnutí přijatého výkonným výborem by měl být stejný člen zahrnut do rozhodnutí rady o jeho/jejím schválení.

²⁴ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní rozhodnutí. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

6. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI OFICIÁLNÍHO UŽÍVÁNÍ JAZYKA A PÍSMO

Jazyk je základním rysem osobní a/nebo kolektivní identity. Vzhledem k této skutečnosti **právo užívat mateřský jazyk a písmo** požívá zvláštní ochrany v rámci zachování specifičnosti národnostních menšin a představuje ústavní kategorii.

Podle oblasti použití a výkonu lze právo užívat mateřský jazyk a písmo rozdělit na:

- právo na **soukromé** užívání,
- právo na **veřejné** užívání i
- právo na **úřední** užívání.

Oficiální užívání jazyka a písma je samo o sobě komplexním konceptem, který zahrnuje velké množství různých opatření a činností, které lze provádět. Proto mají národnostní rady národnostních menšin v oblasti úředního užívání jazyků a písem národnostních menšin celou řadu různých pravomocí. Obecně je lze seskupit takto:

- Pravomoc **přijímat opatření a činnosti** k podpoře úředního užívání jazyka a písma národnostní menšiny;
- Pravomoc **přijímat rozhodnutí (stanovování)**;
- Pravomoc **navrhovat opatření, činnosti a rozhodnutí** a
- Pravomoc **vydávat stanoviska**.

Jazyky a písma národnostních menšin mohou být oficiálně užívány na všech třech úrovních státní správy:

- na úrovni územního samosprávného celku (**místní**),
- na úrovni autonomních oblastí (**oblastní**) a
- na úrovni Srbské republiky (**republikové**).

Uplatňování práva na úřední užívání jazyka a písma národnostní menšiny **na místní úrovni** je z hlediska četnosti a počtu nejčastější formou výkonu tohoto práva a nejdůležitější pro každodenní život příslušníků národnostních menšin.

Zákon o ochraně práv a svobod národnostních menšin

("Úřední věstník SRJ", č. 11/2002, "Úřední věstník Srbska a Černé Hory", č. 1/2003 - Ústavní listina a "Úřední věstník SR", č. 72/2009 - jiný Zákon, 97/2013 - rozhodnutí Ústavního soudu a 47/2018)

"Oficiální užívání jazyka a písma

Článek 11.

Na území územního samosprávného celku, kde **tradičně žijí příslušníci národnostních menšin, může být jejich jazyk a písmo** užíváno rovnoprávně.

.....

Na území těchto územních samosprávných celků, **se názvy územních samosprávných celků, sídel, náměstí a ulic a další toponyma píší také v jazyce příslušné národnostní menšiny, podle její tradice a pravopisu.....**

V obydlených místech územních samosprávných celků,, ve kterých **procento příslušníků určité národnostní menšiny dosahuje 15 % z celkového počtu obyvatel daného území, se jména územních samosprávných celků, sídel, náměstí a ulic a další toponyma píší také v jazyce příslušné národnostní menšiny, podle její tradice a pravopisu, i v případě, že jazyk dané národnostní menšina není na území územního samosprávného celku oficiálně užíván."**

Z hlediska zachování specifičnosti, a zároveň jako nejlepší důkaz rovnocenného užívání mateřského jazyka a písma národnostní menšiny, jsou nejdůležitější dvě pravomoci národnostní rady:

- **samostatné rozhodování** (např. o stanovení tradičních názvů územních samosprávných celků, sídel apod.) a
- **podílení se na určení názvu** (např. ulice, náměstí, městské části apod.).

6.1. Nezávislé rozhodování

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"5. Pravomoci v oblasti úředního užívání jazyka a písma

Článek 22.

Národnostní rada:

1. **stanovuje tradiční názvy** územních samosprávných celků, sídel a další zeměpisné názvy v jazyce národnostní menšiny, je-li na území územního samosprávného celku nebo sídla **úředním jazykem jazyk národnostní menšiny...**"

Řádný výkon této pravomoci znamená, že národnostní rady by při jejím výkonu měly dodržovat určitá pravidla:

- typem, tj. právním předpisem, jímž se stanovuje tradiční název, je **rozhodnutí**;
- rozhodnutí o jejich stanovení **se zveřejňují** v "Úředním věstníku Srbské republiky", a v případě národnostních rad, jejichž sídlo je na území autonomní oblasti Vojvodiny v "Úředním věstníku autonomní oblasti Vojvodina". rozhodnutí stanovující tradiční názvy jsou rovněž zveřejňována v místním úředním věstníku;

- názvy **stanovené národnostní radou se stávají oficiálními názvy v jazyce a písmu dané národnostní menšiny;**
- nemohou **nahradit názvy územních samosprávných celků, sídel a jiné zeměpisné názvy v srbském jazyce a písmu, ale užívají se stejně a současně vedle nich;**
- samotné rozhodnutí národnostní rady nestačí, ale je nutné, aby **zastupitelstvo územního samosprávného celku uvedené názvy „zavedlo“ v jazyce a písmu národnostní menšiny, tj. předepsalo je ve statutu, či přesněji rozhodlo o příslušných změnách stávajícího statutu;**

v praxi je často přehlížena skutečnost, že zákon o místní samosprávě předepisuje ještě jednu podmínku, konkrétně povinnou účast další formy organizace v procesu změny názvu - rady pro meziethnické vztahy.

Zákon o místní samosprávě

("Úřední věstník SR", č. 129/2007, 83/2014 – jiný zákon, 101/2016 - jiný zákon a 47/2018)

Článek 93.

"Zastupitelstvo územního samosprávného celku stanovuje... a rozhoduje o názvech ulic, náměstí, městských částí, sídlišť a dalších částí sídel na svém území....., s předchozím souhlasem ministerstva pověřeného záležitostmi místní samosprávy.

Je-li jazyk národnostní menšiny na území územního samosprávného celku úředním jazykem, v řízení o změně názvů ulic, náměstí, městských částí, sídlišť a jiných částí sídel, vyžádá se vyjádření národnostní rady a rady pro meziethnické vztahy."

I když údaje z každodenního života mohou naznačovat něco jiného, zřízení rady pro mezietnické vztahy (RMV) je **zákonem předepsanou povinností územních samosprávných celků**. Rozhodnutí o vzniku RMV by mělo, kromě konstitutivních prvků - složení a osobních údajů všech členů, vymezit jejich působnost, náplň práce a způsob práce.

Zákon o místní samosprávě

("Úřední věstník SR", č. 129/2007, 83/2014 – jiný zákon, 101/2016 - jiný zákon a 47/2018)

Článek 98.

"V národnostně smíšených územních samosprávných celků je v souladu s tímto zákonem a statutem zřízena rada pro mezietnické vztahy jako nezávislý pracovní orgán složený ze zástupců srbského národa a národnostních menšin.

Za národnostně smíšené územní samosprávní jednotky se pro účely tohoto zákona považují územní samosprávní jednotky, ve kterých příslušníci jedné národnostní menšiny tvoří více než 5 % z celkového počtu obyvatel nebo všechny národnostní menšiny tvoří více než 10 % z celkového počtu obyvatel podle posledního sčítání lidu v Srbské republice.

Zástupci v radě pro mezietnické vztahy mohou být příslušníky srbského národa a národnostních menšin s více než 1% podílem na celkovém počtu obyvatel územní samosprávné jednotky.

V případě národnostních menšin, které mají vlastní volené národnostní rady, jsou zástupci národnostních menšin v radě voleni na základě návrhu národnostní rady, a zástupce srbského národa navrhuje stálý pracovní orgán zastupitelstva územní samosprávní jednotky, který plní úkoly související s personálními otázkami."

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"5. Pravomoci v oblasti úředního užívání jazyka a písma

Článek 10. *

Národnostní rada:

7) **navrhuje zástupce** národnostní menšiny **v radě pro meziethnické vztahy** na územním samosprávném celku;

6.2. Předložení návrhu

Jednou z charakteristik oblasti úředního užívání jazyků a písem národnostních menšin je to, že pravomoc národnostní rady činit návrhy zde tvoří na rozdíl od jiných oblastí skupinu s největším počtem konkrétních pravomocí. Je to přitom skutečně jedna z těch pravomocí, k jejichž výkonu existuje stálá a častá potřeba.

Národnostní rada se podílí na určování názvů dvěma způsoby:

- **návrhem změn** těchto názvů a
- **poskytnutím stanoviska** v procesu určování těchto jmen.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Pravomoci v oblasti úředního užívání jazyka a písma

Článek 22.

Národnostní rada:

2. navrhuje příslušnému úřadu **vyvěsit názvy územních samosprávných celků, sídel a další zeměpisné názvy v jazyce a písmu národnostní menšiny;**
3. navrhuje **stanovení jazyka a písma národnostní menšiny jako úředního jazyka a písma územního samosprávného celku,**
4. navrhuje **změnu názvů ulic, náměstí, městských částí, sídlišť, jiných částí sídel, jakož i institucí, u kterých byl potvrzen zvláštní význam pro národnostní menšinu,**
6. navrhuje **příslušnému orgánu, aby dohlížel na úřední užívání jazyka a písma národnostní menšiny.“**

Řádný výkon této pravomoci znamená, že národnostní rady by při jejím výkonu měly dodržovat určitá pravidla:

- Navrhne-li národnostní rada **změny názvů** ulic, náměstí, městských částí, sídlišť a jiných částí sídel, musí být návrh učiněn **formou návrhu usnesení zastupitelstva územního samosprávného celku, s vysvětlením,**
- tento návrh usnesení musí být **zaslán zastupitelstvu územního samosprávného celku,**
- navrhne-li národnostní rada **vyvěšení názvů územních samosprávných celků, sídel a jiných zeměpisných názvů** v jazyce a písmu národnostní menšiny, musí mít tento návrh **formu rozhodnutí národnostní rady, s vysvětlením,**
- toto rozhodnutí národnostní rady musí být **zasláno městskému/obecnímu úřadu, který má na starosti místní komunikace, nebo veřejnému podniku „Ředitelství silnic Srbska“, aby byl název vyvěšen u hlavních silnic.**

Zákon o místní samosprávě

("Úřední věstník SR", č. 129/2007, 83/2014 – jiný zákon, 101/2016 - jiný zákon a 47/2018)

Článek 94.

"Pokud obsah ustanovení návrhu statutu územního samosprávného celku nebo jiných zákonů o názvech částí sídel neodpovídají historickým nebo reálným skutečnostem, porušují-li obecné nebo státní zájmy, národnostní nebo náboženské cítění nebo porušují-li veřejnou morálku, ministerstvo pro záležitosti místní samosprávy odmítne do 60 dnů ode dne obdržení návrhu statutu nebo jiného aktu udělit souhlas s těmito ustanoveními.

Nevyjádří-li se ministerstvo pro záležitosti místní samosprávy do 60 dnů, má se za to, že souhlas byl udělen."

Vzor rozhodnutí o určení tradičního názvu

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

MĚSTO/OBEC _____

ZASTUPITELSTVO MĚSTA/OBCE

Ulice _____ **č.** _____

Podle čl. 22 odst. 1 bod 1 Zákona o národnostních radách národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 - Rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018), a v souladu s článkem ___ statutu národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo:

_____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „statut“) a článkem _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“) ²⁵, národnostní rada _____ národnostní menšiny/výkonný výbor (dále jen: „rada“/„výkonný výbor“), na zasedání konaném dne _____ 20_____, přijala/přijal

ŘEŠENÍ

o

**stanovení tradičního názvu města/obce _____
v jazyce a písmu _____ národnostní menšiny**

I

Název " _____ " je stanoven jako tradiční název města/obce _____ v jazyce a písmu _____ národnostní menšiny.

II

Rozhodnutí bude předloženo předsedovi rady ke schválení na příštím zasedání rady²⁶/zastupitelstva města /obce _____.²⁷

²⁵ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

²⁶ Článek 7, odstavec 7 Zákona stanoví, že rada schvaluje rozhodnutí výkonného výboru na nejbližším zasedání, ale také, že rozhodnutí výkonného výboru zůstává v platnosti, i když je rada neschválí. V případě nesouhlasu s rozhodnutím výkonného výboru zaniká mandát výkonného výboru, ale rozhodnutí zůstává v platnosti. V souladu s tím jsou taková rozhodnutí výkonného výboru, alespoň podle aktuální úpravy, platná a mohou být předložena žadateli o vyjádření/návrh/souhlas a zveřejněna na nástěnce a oficiálních stránkách rady.

Rozhodnutí bude zveřejněno v "Úředním věstníku SR"/"Úředním věstníku autonomní oblasti Vojvodina", "Úředním věstníku města/obce _____", na nástěnce a oficiálních webových stránkách rady.

Zdůvodnění²⁹

Vzor stanoviska/rozhodnutí o vyjádření Stanoviska

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

²⁷ Vyberte jednu z nabízených možností podle toho, zda rada svým statutem pověřila výkonný výbor rozhodováním o některých otázkách souvisejících s výkonem zákonem stanovených pravomocí národnostní rady.

²⁸ Tento článek se použije pouze v případech, kdy Stanovisko/Rozhodnutí bylo přijato Radou národnostní menšiny. V případě stanoviska/rozhodnutí přijatého výkonným výborem by měl být stejný člen zahrnut do rozhodnutí rady o jeho/jejím schválení.

²⁹ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní rozhodnutí. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

MĚSTO/OBEC _____

ZASTUPITELSTVO MĚSTA/OBCE

MĚSTSKÝ/OBECNÍ ÚŘAD

Komise pro názvy částí sídel, ulic a náměstí

Ulice _____ č. _____

Podle článku 93. zákona o místní samosprávě ("Úřední věstník SR", č. 129/2007, 83/2014 – jiný zákon, 101/2016 - jiný zákon a 43/2018) a článku 22 odst. 1 bod 6 Zákona o národnostních radách národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018), a v souladu s článkem ___ statutu národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: "statut") a článku _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“) ³⁰, národnostní rada _____ národnostní menšiny/výkonný výbor (dále jen: "rada"/"výkonný výbor"), na zasedání konaném dne _____ 20 _____, přijala/přijal

STANOVISKO/ROZHODNUTÍ

o

vyjádření stanoviska k návrhu usnesení o stanovení názvů částí sídel/náměstí/ulic na území města/obce _____

I

Vyjadřuje se **kladné/záporné** stanovisko k návrhu usnesení o určení názvu části sídla/náměstí/ulice (část sídla/náměstí/ulice _____) na území města/obce _____, pro které komise určila názvy částí sídel, _____

³⁰ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

ulic a náměstí na zasedání konaném dne _____ 20 ____
(číslo: _____).

II

Rozhodnutí bude předloženo předsedovi rady ke schválení na
příštím zasedání rady³¹/komisi pro názvy částí sídel, ulic a náměstí
města/obce _____.³²

III³³

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových
stránkách rady.

Zdůvodnění³⁴

³¹ Článek 7, odstavec 7 Zákona stanoví, že rada schvaluje rozhodnutí výkonného výboru na nejbližším zasedání, ale také, že rozhodnutí výkonného výboru zůstává v platnosti, i když je rada neschválí. V případě nesouhlasu s rozhodnutím výkonného výboru zaniká mandát výkonného výboru, ale rozhodnutí zůstává v platnosti. V souladu s tím jsou taková rozhodnutí výkonného výboru, alespoň podle aktuální úpravy, platná a mohou být předložena žadateli o vyjádření/návrh/souhlas a zveřejněna na nástěnce a oficiálních stránkách rady.

³² Vyberte jednu z nabízených možností podle toho, zda rada svým statutem pověřila výkonný výbor rozhodováním o některých otázkách souvisejících s výkonem zákonem stanovených pravomocí národnostní rady.

³³ Tento článek se použije pouze v případech, kdy Stanovisko/Rozhodnutí bylo přijato Radou národnostní menšiny. V případě stanoviska/rozhodnutí přijatého výkonným výborem by měl být stejný člen zahrnut do rozhodnutí rady o jeho/jejím schválení.

³⁴ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní rozhodnutí. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

7. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI KULTURY

Bez ohledu na to, jak a jakým způsobem chápeme pojem „kultura“, patří tato oblast k nejnáročnějším a je jednou z největších výzev, pokud jde o pravomoci národnostních rad. Důvodů je mnoho:

- jedná se o oblast, v níž se **setkává a spojuje minulost, přítomnost i budoucnost národnostní menšiny,**
- jde o velmi **rozmanitý a různorodý právní rámec,** pro jehož správnou a efektivní aplikaci jsou rozhodující a převažující znalosti předpisů z oblasti **knihovnictví, archivnictví, muzeologie, literatury, písemnictví, nakladatelství, hudby, výtvarného umění, archeologie** atd.
- v této oblasti **dominují rozhodnutí a činnosti strategické povahy,**
- **iniciativa a aktivismus** národnostní rady patří k základním rysům této oblasti,
- z toho důvodu jsou v této oblasti nesmírně důležité kapacity národnostní rady, protože
- cíl, kterého má být dosaženo, je trojí: **zachování, rozvoj a šíření** kultury.

Veškeré pravomoci svěřené národnostním radám lze rozdělit podle jejich právní povahy na:

- **založení a/nebo řídicí,**
- **účast na řízení institucí (jmenování členů správní rady a vydávání stanovisek) a**
- **další pravomoci v oblasti kultury.**

V každé z těchto skupin existuje větší množství konkrétních pravomocí. Dosavadní praxe a data ukazují, že určitý počet z nich se nevykonává, protože to není potřeba nebo nejsou kapacity pro jejich kvalitní výkon, zatímco zbytek se vykonává různými způsoby, podle toho, o kterou národnostní radu se konkrétně jedná.

Strategicky nejdůležitější pravomocí národnostní rady v oblasti kultury je pravomoc podávat návrh na stanovení toho, zda má určitá kulturní instituce pro národnostní menšinu zvláštní význam.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Účast na řízení institucí

Článek 17.

... na **návrh národnostní rady**, může zřizovatel změnou zřizovací listiny stanovit, že **kulturní instituce má pro národnostní menšinu zvláštní význam.**"

7.1. Jmenování členů správní rady

Neméně důležitá je pravomoc národnostní rady jmenovat členy řídicího orgánu.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Účast na řízení institucí

Článek 17.

V kulturních institucích, u kterých byl **změnou zřizovací listiny stanoven zvláštní význam pro národnostní menšinu**, národnostní rada:

1. **jmenuje alespoň jednoho člena správní rady** instituce, v souladu se zákonem upravujícím oblast kultury,"

Zákon o kultuře

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 13/2016, 30/2016 – úprava a 6/2020)

Článek 42.

"Ve správní radě kulturní instituce, u níž bylo **změnou zřizovací listiny stanoveno, že má zvláštní význam pro zachování, podporu a rozvoj kulturní identity a zachování národní identity národnostní menšiny, je nejméně jeden člen správní rady** jmenován na **návrh příslušné národnostní rady**"

7.2. Vyjadřování stanovisek

Pravomoc národnostních rad vyjadřovat různé druhy stanovisek je jednou z pravomocí, pro jejichž výkon existuje stálá a častá potřeba.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Účast na řízení institucí

Článek 17.

V kulturních institucích, u kterých byl **změnou zřizovací listiny stanoven zvláštní význam pro národnostní menšinu**, se národnostní rada:

.....

2. vyjadřuje **k navrhovaným členům správní rady** orgánu,
3. vyjadřuje **k výběrovému řízení na pozici ředitele instituce, ... "**

Praxe však ukázala, že v posledních letech je nejčastěji využívána a pro každodenní život příslušníků národnostních menšin je nejdůležitější pravomoc vyjádřit zcela jiné stanovisko.

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Další pravomoci v oblasti kultury

Článek 18.

Národnostní rada:

10. podává **návrh na přidělení finančních prostředků poskytnutých prostřednictvím veřejné soutěže z rozpočtu** státu, autonomní oblasti nebo územního samosprávného celku institucím, projevům a sdružením národnostních menšin v oblasti kultury,.."

Zákon o kultuře

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 13/2016, 30/2016 – úprava a 6/2020)

"Financování a spolufinancování kulturních projektů

Článek 76.

Národnostní rada národnostní menšiny podává **návrh na přidělení finančních prostředků poskytnutých prostřednictvím veřejné soutěže z rozpočtu** státu, autonomní oblasti nebo územního samosprávného celku institucím, projevům a sdružením národnostních menšin v oblasti kultury,„

Ustanovení zákona, která stanovují tuto důležitou pravomoc, nejsou předepsána způsobem umožňujícím přímou aplikaci. Proto je pro její efektivní realizaci velmi důležitý obsah sekundárního předpisu. Ten obsahuje veškeré potřebné informace:

- za účelem **shromáždění návrhů na financování, resp. spolufinancování kulturních projektů** musí všechny příslušné orgány (ministerstvo kultury a informací, oblastní kulturní sekretariát, orgány územních samosprávných celků) **vyhlásit veřejnou soutěž,**
- veřejná soutěž musí být **vyhlášena nejméně jednou ročně,**
- příslušné orgány musí **zveřejnit veřejnou soutěž na svých oficiálních webových stránkách a alespoň v jednom denním tištěném médiu, které vychází na území, jehož se soutěž týká,**
- lhůta pro podání přihlášek **nesmí být kratší než 30 dnů ode dne uveřejnění v tištěném deníku,**
- **právo zúčastnit se** soutěže mají **instituce, umělecká a jiná sdružení, jednotlivci a další kulturní subjekty,**
- přihlášky do soutěže se podávají pomocí **speciálního formuláře, který je nedílnou součástí soutěžní dokumentace a je dostupný na oficiálních webových stránkách příslušného orgánu,**
- je nutné, aby žádost byla **úplná, řádně vyplněná, s podrobným a odůvodněným popisem projektu, zpracovaným a přesným rozpočtem, s přesnými a úplnými údaji o kapacitách zadatele,**

- **hodnocení** projektů provádí **každý člen komise samostatně pro každý projekt zvlášť, a komise je povinna podat písemné vysvětlení s uvedením důvodů přijetí, resp. nepřijetí** projektů.

Nařízení o podmínkách, kritériích a způsobu výběru kulturních projektů financovaných a spolufinancovaných z rozpočtu Srbské republiky, autonomní oblasti, resp. územních samosprávných celků

("Úřední věstník SR ", č. 105/2016 a 112/2017)

Článek 3.

"Kritéria, na základě kterých budou **projekty hodnoceny....**

- 1) **soulad projektu s obecným kulturním zájmem a prioritami soutěže,**
- 2) **kvalita a inovativnost obsahu** projektu,
- 3) **kapacity** potřebné pro realizaci projektu, a to:
 1. **profesionální, resp. umělecké** kapacity,
 2. další **potřebné zdroje.**
- 4) **finanční plán** – zpracování, soulad s akčním plánem, hospodárnost a zapojení více zdrojů financování,
- 5) **stupeň vlivu na kvalitu"**

Vzor stanoviska/rozhodnutí o vyjádření Stanoviska

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

MINISTERSTVO KULTURY A INFORMACÍ/OBLASTNÍ SEKRETARIÁT
PRO _____ /MĚSTO/OBEC

MĚSTSKÝ/OBECNÍ ÚŘAD

Městský/obecní sekretariát pro _____³⁵

Ulice _____ č. _____

Podle článku 76 odst. 5 Zákona o kultuře ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 13/2016 a 30/2016) a článku 18 odst. 1 bodu 10 Zákona o národnostní radě národnostních menšin ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 - rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018), a v souladu s článkem ____ Statutu Národnostní rady _____ národnostních menšin (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: "statut") a článku _____ jednacího řádu národnostní rady národnostních menšin (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „jednací řád“)³⁶, národnostní rada _____ národnostních menšin (dále jen: „rada“)/"výkonný výbor", na zasedání konaném dne _____ 20 _____, přijal

³⁵ Zvolte jednu z nabízených možností v závislosti na konkrétní situaci, tj. komu je dokument zasílán.

³⁶ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostních menšin.

STANOVISKO/ROZHODNUTÍ

o

vyjádření k návrhu na přidělení finančních prostředků poskytnutých prostřednictvím veřejné soutěže na financování a spolufinancování projektů v oblasti kultury

I

Vyjadřuje se **kladné/záporné** stanovisko a **doporučuje se přidělení finančních prostředků** projektu _____ (název či jméno žadatele) pod názvem " _____ " (název projektu) zaslaném do veřejné soutěže ministerstva kultury a informací/oblastního sekretariátu pro _____ /města/obce _____ na financování a spolufinancování kulturních projektů.

/

Vyjadřuje se **kladné/záporné** stanovisko a **doporučuje se přidělení finančních prostředků** následujícím projektům, zaslaných do veřejné soutěže ministerstva kultury a informací/oblastního sekretariátu pro _____ /města/obce _____ na financování a spolufinancování kulturních projektů.³⁷

³⁷ Zvolte jednu z nabízených možností v závislosti na tom, zda je nutné vyjádřit se k jednomu nebo více navrhovaným projektům ohledně přidělení finančních prostředků.

Pořadové číslo Název projektu jméno žadatele odůvodnění³⁸

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

II

Rozhodnutí bude předloženo předsedovi rady ke schválení na příštím zasedání rady³⁹/ministerstva kultury/oblastního sekretariátu pro _____ /města/obce _____ sekretariátu pro _____.⁴⁰

III⁴¹

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových stránkách rady.

³⁸ Např. rada doporučuje, aby byla _____ finančně podpořena realizace projektu důležitého pro zachování/rozvoj/propagaci umění a kultury _____, kvalitního pojetí a přístupu k tématu, rozsahu a významu tématu, způsobu zpracování témat, dlouhodobého trvání, angažovanosti velkého počtu mladých příslušníků _____ národnostní menšiny, protože jde o tradiční projev _____ národnostní menšiny, kvalitní realizace předchozích projektů žadatele, protože jde o manifestaci velkého významu pro zachování kulturní identity _____.

³⁹ Článek 7, odstavec 7 Zákona stanoví, že rada schvaluje rozhodnutí výkonného výboru na nejbližším zasedání, ale také, že rozhodnutí výkonného výboru zůstává v platnosti, i když je rada neschválí. V případě nesouhlasu s rozhodnutím výkonného výboru zaniká mandát výkonného výboru, ale rozhodnutí zůstává v platnosti. V souladu s tím jsou taková rozhodnutí výkonného výboru, alespoň podle aktuální úpravy, platná a mohou být předložena žadateli o vyjádření/návrh/souhlas a zveřejněna na nástěnce a oficiálních stránkách rady.

⁴⁰ Vybírejte jednu z nabízených možností podle toho, zda rada svým statutem pověřila výkonný výbor rozhodováním o některých otázkách souvisejících s výkonem zákonem stanovených pravomocí národnostní rady.

⁴¹ Tento článek se použije pouze v případech, kdy Stanovisko/Rozhodnutí bylo přijato Radou. V případě stanoviska/rozhodnutí přijatého výkonným výborem by měl být stejný člen zahrnut do rozhodnutí rady o jeho/jejím schválení.

Zdůvodnění⁴²

POZNÁMKA: Komise, které rozhodují o přidělení finančních prostředků poskytnutých prostřednictvím veřejné soutěže, jsou povinny ve vysvětlení svého rozhodnutí podrobně a úplně vysvětlit důvody a skutečnosti, na jejichž základě tak učinily, pokud se odchyľují od návrhu/stanoviska národnostních rad. Jakékoli opačné kroky činí jakoukoli účast národnostních rad v těchto postupech bezvýznamnou.

⁴² V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jimž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní rozhodnutí. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

8. NÁRODNOSTNÍ RADY V OBLASTI INFORMOVÁNÍ

Pokud jde o pravomoci národnostních rad, je oblast informování v mnohém podobná oblasti kultury,. Je to oblast:

- ve které vedle základní funkce – **informativní**, existuje vedlejší, avšak neméně důležitá funkce toho, že informování přispívá k **zachování kulturní a jazykové identity** národnostních menšin,
- kde je vyžadován a očekáván **proaktivní přístup** národnostních rad,
- ve kterém **je odpovědnost za plné, účinné a řádné provádění rozdělena rovným dílem mezi veřejné orgány a národnostní rady.**

Právo na informace je také ústavní kategorií. Příslušníci národnostních menšin v Srbsku mají dvojí záruku práva na informace. Jednou z nich je obecné právo na informace zaručené všem občanům, a druhou právo na informace v mateřském jazyce, jehož jediným účelem je zachování specifičnosti národnostních menšin.

Ústava

("Úřední věstník SR", č. 98/2006)

"Právo na informace

Článek 51.

Každý má právo být **pravdivě, úplně a včas informován o věcech veřejného významu** a média jsou povinna toto právo respektovat."

Právo na zachování specifičnosti

Článek 79.

„Příslušníci národnostních menšin mají právo:

- být **úplně, včasně a nestranně informováni ve svém vlastním jazyce;**
- **vyjadřovat, přijímat a vyměňovat si informace a myšlenky ve svém vlastním jazyce;**
- **založit své vlastní sdělovací prostředky."**

Veškeré pravomoci svěřené národnostním radám v této oblasti lze rozdělit podle jejich právní povahy na:

- **založení a/nebo řídicí,**
- **účast na řízení institucí (navrhování a vydávání stanovisek),**
- **účast na rozhodování a**
- **další pravomoci v oblasti informování.**

V každé z těchto skupin existuje větší množství konkrétních pravomocí. Praxe však ukázala, že nejčastěji se vykonává jedna z pravomocí z poslední skupiny, i když nemá strategický, nýbrž operativní charakter. To by nemělo překvapovat, protože oblast informování je charakteristická ještě jedním – potřebou stálého a přiměřeného financování. Jedním z nejdůležitějších způsobů uplatnění práva na informování občanů patřících k národnostním menšinám jsou různé soutěže na projekty, pravidelně vyhlašované ministerstvem kultury a informací, oblastním sekretariátem pro informace a územními samosprávnými celky. Kromě toho mají přístup k dalšímu zdroji příjmů – Rozpočtovému fondu pro národnostní menšiny, který donedávna spravovalo ministerstvo státní správy a místní samosprávy, přičemž podle nového zákona o ministerstvech by to mělo být v gesci **ministerstva pro lidská práva, práva menšin a sociální dialog.**

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Rozpočtový fond pro národnostní menšiny

Článek 119.

Prostředky z rozpočtového fondu jsou poskytovány prostřednictvím **veřejné soutěže na financování programů a projektů v oblasti kultury, vzdělávání, informování a úředního užívání jazyka a písma...**

"

POZNÁMKA: Prioritní oblast, na kterou bude rozpočtový fond poskytovat finanční prostředky, je definována na zasedání rady pro národnostní menšiny na základě doporučení republikové rady pro národnostní menšiny, resp. koordinačního orgánu národnostních rad národnostních menšin.

Pokud jde o vyjadřování stanovisek, za zmínku stojí několik věcí:

- národnostní rady mohou mít díky své **autoritě a kvalitě stanovisek** významný **vliv** na projekty z oblasti informování,
- jejich postoj k této otázce **je obecně respektován,**
- **soutěže na financování a spolufinancování jsou veřejné,**
- zadavatel soutěže **je povinen vyžádat si stanovisko národnostní rady,**
- **předpokládá se,** že orgán poskytne národnostním radám **úplnou dokumentaci včas,** aby měly dostatek času a mohly se na jejím základě vyjádřit,
- při vyjádření je třeba mít na paměti, že praxe ukázala, že **největším problémem je zatím realizace projektů, na které byly finanční prostředky schváleny.**

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018)

"Další pravomoci v oblasti informování

Článek 21.

Národnostní rada: ...

2. podává **návrh na přidělení finančních prostředků** na projekty přihlášené do veřejné soutěže vyhlášené orgánem veřejné moci, **za účelem zkvalitnění informování osob patřících k národnostním menšinám; ..."**

Zákon o veřejných informacích a médiích

("Úřední věstník SR", č. 83/2014, 58/2015 a 12/2016 - autentický výklad)

"Uplatňování práva na informování národnostních menšin

Článek 13.

"Za účelem **uplatnění práva národnostních menšin na informace v jejich vlastním jazyce a pěstování jejich vlastní kultury a identity**, **poskytuje část finančních prostředků prostřednictvím spolufinancování** nebo jiných podmínek pro práci sdělovacích prostředků, které zveřejňují informace v jazycích národnostních menšin
.....

Výběrová komise

Článek 24.

..... K projektům přihlášeným do vyhlášené soutěže za účelem zkvalitnění **informování příslušníků národnostních menšin je nutné získat stanovisko příslušné národnostní rady** národnostní menšiny."

Vzor stanoviska/rozhodnutí o vyjádření Stanoviska

NÁRODNOSTNÍ RADA _____

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Srbská republika

Číslo: _____

Datum: _____

Místo: _____

**MINISTERSTVO KULTURY A INFORMACÍ/OBLASTNÍ SEKRETARIÁT
PRO INFORMACE/MĚSTO/OBEC** _____

Městský/obecní úřad

Městský/obecní sekretariát pro _____

Ulice _____ **č.** _____

Podle čl. 24 odst. 2 Zákona o veřejných informacích a médiích ("Úřední věstník SR", č. 83/2014, 58/2015 a 12/2016 - autentický výklad) a článku 21 odst. 1 bod 2 Zákona o národnostních menšinách ("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 - rozhodnutí Ústavního soudu, 55/2014 a 47/2018), a v souladu s článkem ___ statutu národnostní rady _____ národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____) (dále jen: „statut“) a článkem _____ jednacího řádu národnostní rady národnostní menšiny (číslo: _____ ze dne _____ 20_____)⁴³(dále jen: „jednací řád“), národnostní rada _____ národnostní menšiny (dále jen: „rada“)/výkonný výbor na zasedání konaném dne _____ 20_____, přijal

⁴³ Zvolte všechny nebo některé z nabízených možností v závislosti na vnitřní organizaci a způsobu práce a rozhodování rady národnostní menšiny.

STANOVISKO/ROZHODNUTÍ

o

vyjádření k návrhu na přidělení finančních prostředků poskytnutých prostřednictvím veřejné soutěže na financování a spolufinancování projektů v oblasti informování

I

Vyjadřuje se **kladné/záporné** stanovisko a **doporučuje se přidělení finančních prostředků** projektu _____ (název či jméno žadatele) pod názvem " _____ " (název projektu) zaslaném do veřejné soutěže ministerstva kultury a informací/oblastního sekretariátu pro _____ /města/obce _____ na financování a spolufinancování kulturních projektů.

/

Vyjadřuje se **kladné/záporné** stanovisko a **doporučuje se přidělení finančních prostředků** následujícím projektům, které byly zaslány do veřejné soutěže ministerstva kultury a informací/oblastního sekretariátu pro _____ /města/obce _____ na financování a spolufinancování kulturních projektů.⁴⁴

II

Rozhodnutí bude předloženo předsedovi rady ke schválení na příštím zasedání rady⁴⁵/ministerstva kultury/oblastního sekretariátu pro

⁴⁴ Zvolte jednu z nabízených možností v závislosti na tom, zda je nutné vyjádřit se k jednomu nebo více navrhovaným projektům pro přidělení finančních prostředků.

⁴⁵ Článek 7, odstavec 7 Zákona stanoví, že rada schvaluje rozhodnutí výkonného výboru na nejbližším zasedání, ale také, že rozhodnutí výkonného výboru zůstává v platnosti, i když je rada neschválí. V případě nesouhlasu s rozhodnutím výkonného výboru zaniká mandát výkonného výboru, ale rozhodnutí zůstává v platnosti. V souladu s tím jsou taková rozhodnutí výkonného výboru, alespoň podle aktuální úpravy, platná a

_____ /města/obce _____ sekretariátu
pro _____.⁴⁶

III⁴⁷

Rozhodnutí bude zveřejněno na vývěsce a na oficiálních webových stránkách rady.

Zdůvodnění⁴⁸

POZNÁMKA: Komise, které rozhodují o přidělení finančních prostředků poskytnutých prostřednictvím veřejné soutěže, jsou povinny ve vysvětlení svého rozhodnutí podrobně a úplně vysvětlit důvody a skutečnosti, na jejichž základě tak učinily, pokud se odchyľují od návrhu/stanoviska národnostních rad. Jakékoli opačné kroky činí jakoukoli účast národnostních rad v těchto postupech bezvýznamnou.

mohou být předložena žadateli o vyjádření/návrh/souhlas a zveřejněna na nástěnce a oficiálních stránkách rady.

⁴⁶ Vybete jednu z nabízených možností podle toho, zda rada svým statutem pověřila výkonný výbor rozhodováním o některých otázkách souvisejících s výkonem zákonem stanovených pravomocí národnostní rady.

⁴⁷ Tento článek se použije pouze v případech, kdy Stanovisko/Rozhodnutí bylo přijato Radou národnostní menšiny. V případě stanoviska/rozhodnutí přijatého výkonným výborem by měl být stejný člen zahrnut do rozhodnutí rady o jeho/jejím schválení.

⁴⁸ V souladu s principem dobré správy by měl mít každý právní předpis, jímž se rozhoduje o právech a povinnostech, a tudíž i takový, který byl přijat během výkonu veřejné moci, vysvětlení, bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní rozhodnutí. Vysvětlení by mělo obsahovat a tím veřejnosti zpřístupnit rozhodné skutečnosti, proč a jakým způsobem byl přijat právní předpis přesně vymezeného obsahu, jako např. ve vzorovém Rozhodnutí o změně údajů č. 1a.

9. NÁRODNOSTNÍ RADY A NEZÁVISLÉ ORGÁNY

9.1. Veřejný ochránce práv

Veřejný ochránce práv má celou řadu velmi důležitých pravomocí, pokud jde o výkon veřejných pravomocí národnostních rad.

Zákon o veřejném ochránci práv

("Úřední věstník SR", č. 79/2005 a 54/2007)

Článek 17.

Veřejný ochránce práv... **kontroluje dodržování práv občanů**, zjišťuje přestupky spáchané jednáním nebo opomenutím správních orgánů... **kontroluje zákonnost a řádnost práce správních orgánů...**

Článek 18.

Veřejný ochránce práv má právo **navrhovat zákony** v rámci své působnosti.

Veřejný ochránce práv je oprávněn **podat vládě, resp. Parlamentu, podnět k úpravě zákona...**

Veřejný ochránce práv je oprávněn během procesu aplikace předpisů **podávat vládě a Parlamentu stanovisko k návrhům zákonů a jiných předpisů**, upravujících otázky důležité pro ochranu práv občanů.

Článek 19.

Veřejný ochránce práv je oprávněn **zahájit u Ústavního soudu řízení o posouzení ústavnosti a zákonnosti** zákonů, jiných předpisů a obecných předpisů.

Článek 20.

Veřejný ochránce práv je oprávněn veřejně doporučit odvolání úředníka zodpovědného za porušení práv občanů, resp. zahájit kárné řízení s pracovníkem správního orgánu, který je za porušení přímo zodpovědný..."

Veřejný ochránce práv jedná:

1. na základě **stížnosti** a/nebo
2. z **vlastního podnětu**.

Aby byl tento ochranný mechanismus účinný, je nutné splnit několik podmínek:

3. veřejný ochránce práv by měl být **poslední, a nikoli první instancí** při ochraně něčího práva, které bylo porušeno,
4. proto je **před podáním stížnosti** žadatel povinen **pokusit se ochránit svá práva v příslušném soudním řízení podáním opravných prostředků, které má k dispozici,**
5. pokud tak neučiní, veřejný ochránce práv **nezahájí řízení na základě podané stížnosti, ale poučí stěžovatele, jaké má k dispozici opravné prostředky, a dá mu pokyn k zahájení příslušného soudního řízení,**
6. jen **výjimečně** zahájí veřejný ochránce práv řízení ještě před vyčerpáním všech opravných prostředků (pokud by došlo k **nenapravitelné škodě, jde-li o stížnost z důvodu porušení zásady dobré správy, zejména nesprávný přístup úřadů vůči stěžovateli, pozděná činnost....**

Stížnost může podat:

Zákon o veřejném ochránci práv

("Úřední věstník SR", č. 79/2005 a 54/2007)

"Článek 25.

Každá fyzická nebo právnická osoba, tuzemská nebo zahraniční, která se domnívá, že jednáním, konáním nebo opomenutím správního orgánu byla porušena její práva..."

Stížnost lze podat nejpozději ve lhůtě do jednoho roku od porušení práva, resp. od posledního jednání či nečinnosti správního orgánu.

Tato lhůta se přerušuje a začíná běžet znovu s každým úkonem nebo činností ať už správního orgánu nebo stěžovatele, např. dopisem úřadu ohledně předchozí nečinnosti.

X	365 dní	Stížnost veřejnému ochránci práv
	12 měsíců	
	1 rok	

Národnostní rady mohou a měly by podat stížnost veřejnému ochránci práv:

- 1) jsou-li porušována **jejich práva**, tj. nemohou-li vykonávat svěřené pravomoci, nebo neplní-li státní orgány své povinnosti vůči nim (**svým jménem**),
- 2) jsou-li porušována **práva příslušníků** národnostní menšiny, kterou zastupují (**jménem příslušníků národnostní menšiny**).

Národnostní rady tak mohou učinit ze dvou právních důvodů.

Zákon o veřejném ochránci práv

("Úřední věstník SR", č. 79/2005 a 54/2007)

"Článek 25.

**Každá fyzická nebo právnická osoba, která se domnívá, že
může podat stížnost veřejnému ochránci práv."**

Zákon o národnostních radách národnostních menšin

("Úřední věstník SR", č. 72/2009, 20/2014 – rozhodnutí Ústavního soudu,
55/2014 a 47/2018)

"1. Všeobecné pravomoci

Článek 10.

Národnostní rada,

**12) podává stížnost veřejnému ochránci práv....., pokud usoudí, že
došlo k porušení ústavně a zákonem zaručených** "

Stížnost se podává **písemně nebo ústně do protokolu.**

Podání stížnosti je **bezplatné**, tj. lze ji podat bez placení taxy nebo jiného poplatku.

**K podání stížnosti veřejnému ochránci práv nepotřebuje
národnostní rada souhlas ani oprávnění.**

Stížnost lze podat:

- **volnou formou a**
- **vyplněním formuláře stížnosti, který se nachází na
oficiálních webových stránkách veřejného ochránce práv.**

Bez ohledu na to, jak bude stížnost podána, je důležité, aby byla:

- **jasná,**
- **srozumitelná,**
- **přesná,**

- **stručná a**

- aby obsahovala **přesné a nezbytné** údaje

- o **stěžovateli** nebo osobě, jejíž právo a/nebo zájem byl/o porušen/o
- o **osobě, která se údajně dopustila porušení práv a/nebo zájmů** a
- o **aktu a/nebo jednání/nečinnosti**.

9.2. Pověřenec pro ochranu rovnoprávnosti

Existuje řada podobností ve vztahu národnostních rad a pověřence pro ochranu rovnoprávnosti a vztahu veřejného ochránce práv a národnostních rad. Počet a význam existujících rozdílů, které jsou důsledkem rozdílů v kompetencích těchto dvou nezávislých orgánů, však není zanedbatelný.

Pověřenec má totiž některé kompetence, které veřejný ochránce práv nemá.

Antidiskriminační zákon

("Úřední věstník SR", č. 22/2009)

Pravomoci Pověřence

Článek 33.

Pověřenec:

1. **přijímá a projednává stížnosti pro porušení zákazu diskriminace a ukládá opatření.....;**
3. **podává žaloby** pro porušení zákazu diskriminace, a
4. **podává trestní oznámení za porušení zákazu diskriminace“**

Článek 38.

Pověřenec **navrhuje smírčí řízení** v souladu se zákonem upravujícím mediační řízení a **předtím, než budou v řízení přijaty další kroky.**"

Aby byl tento ochranný mechanismus účinný, je nutné splnit několik podmínek:

- Stížnost lze podat **pouze pro diskriminaci** (porušení zákazu diskriminace), a **nikoli pro porušení svobod a práv, které mohou existovat, ale nenesou prvky diskriminace (ty jsou předmětem práce veřejného ochránce práv),**
- Stížnost může podat:

Jednací řád

("Úřední věstník SR", č. 34/2011)

"Osoby oprávněné podat stížnost

Článek 15.

Stížnost z důvodu diskriminace může podat:

- Jakákoli **fyzická nebo právnická osoba nebo skupina osob, která se domnívá, že byla diskriminována;**
- **organizace, která se stará o ochranu lidských práv, nebo jiná osoba jménem a se souhlasem osoby,** která se domnívá, že byla diskriminována;
- v případě **diskriminace skupiny osob může organizace, která se stará o ochranu lidských práv podat stížnost svým jménem bez souhlasu** jednotlivých členů."

Národnostní rady mohou podat stížnost:

- **svým jménem a**
- **jménem osoby, která se domnívá, že je nebo byla** předmětem diskriminace.

Pokud **podá stížnost jménem osoby, která se domnívá, že je, nebo byla předmětem diskriminace,** a která je **příslušníkem této národnostní menšiny, národnostní rady nepotřebují zvláštní souhlas této osoby,** vzhledem k tomu, že podle Ústavy a zákonů zastupují národnostní rady národnostní menšinu a všechny její členy.

Stížnost se podává **písemně**. Pouze **výjimečně** ji lze podat **ústně do protokolu**.

Podání stížnosti je **bezplatné**, tj. lze ji podat bez placení taxy nebo jiného poplatku.

Stížnost lze podat proti:

- jakékoli **fyzické osobě**, která se dopustí diskriminačního jednání,
- jakékoli **skupině osob**, která se dopustí diskriminačního jednání,
- jakékoli **právníké osobě**, která se dopustí diskriminačního jednání a
- jakémukoli **veřejnému orgánu**, který se dopustí diskriminačního jednání.

Podání stížnosti má smysl a může být úspěšné pouze za několika podmínek:

Antidiskriminační zákon

("Úřední věstník SR", č. 22/2009)

"Článek 36.

..... pokud **řízení před soudem v téže věci nebylo už zahájeno nebo pravomocně ukončeno.**"

Pověřenec také nejedná:

Antidiskriminační zákon

("Úřední věstník SR", č. 22/2009)

"Článek 36.

- je-li **zřejmé, že nedochází k porušení práva** ohlášeného stěžovatelem,
- jestliže **již ve stejné věci jednal a nebyly předloženy žádné nové důkazy,**
- zjistí-li, že **nelze dosáhnout účelu žaloby z důvodu uplynutí lhůty od porušení práva."**

Bezpodmínečná není ani pravomoc pověřence zahájit soudní spor. K tomu, aby pověřenec mohl podat žalobu, je totiž nutné, aby byla splněna zvláštní podmínka.

Antidiskriminační zákon

("Úřední věstník SR", č. 22/2009)

"Žaloby jiných osob

Článek 46.

Žaloby... mohou být podávány **pověřencem** a organizací, která se zabývá ochranou lidských práv, tedy práv určité skupiny osob.

Pokud se **diskriminační jednání vztahuje výlučně na konkrétní osobu, mohou státní zástupci** podat žalobu **pouze s jejím písemným souhlasem."**

Pověřenec **potřebuje souhlas osoby, která se domnívá, že je nebo byla diskriminována**, pokud po projednání stížnosti zjistí, že existuje prostor **pro podání žaloby**.

Z toho důvodu Pověřenec potřebuje k zahájení soudního sporu písemný souhlas:

- **národnostní rady**, pokud **podala stížnost svým jménem**, protože **se diskriminační jednání vztahuje na národnostní radu jakožto právnickou osobu**,
- **příslušníka národnostní menšiny**, pokud **za něj podala stížnost národnostní rada**, protože **diskriminační jednání vztahuje na něj jakožto na fyzickou osobu**.

Stížnost lze podat:

- **volnou formou a/nebo**
- **vyplněním formuláře stížnosti, který se nachází na oficiálních webových stránkách pověřence.**

Bez ohledu na to, jak bude stížnost podána, je důležité, aby byla:

- **jasná,**
- **srozumitelná,**
- **přesná,**
- **stručná a**
- aby obsahovala **přesné a nezbytné údaje**
 - a. o **stěžovateli** nebo diskriminované osobě
 - b. o **osobě, která se údajně dopouští diskriminace** a
 - c. o **diskriminačním aktu a/nebo jednání.**

Mediace je další z pravomocí, kterou nemá veřejný ochránce práv.

Antidiskriminační zákon

("Úřední věstník SR", č. 22/2009)

"Smírčí řízení

Článek 38.

Pověřenec **navrhuje smírčí řízení** v souladu se zákonem upravujícím mediační řízení a **předtím, než budou přijaty další kroky v řízení.**"

Aby byl tento ochranný mechanismus účinný, je nutné splnit několik podmínek:

Pověřenec bude:

1. **navrhovat smírčí řízení**, pokud po posouzení stížnosti usoudí, že existuje **možnost jeho úspěšného provedení**;
2. **podávat diskriminované osobě a osobě, která se údajně dopouští diskriminujícího jednání, písemný návrh na mediaci**,
3. ve lhůtě **do 15 dnů jsou oprávněni**
 - 3.1. **vyjádřit se k návrhu**
 - 3.2. **určit dohodou jednoho nebo více mediátorů, nebo**
 - 3.3. **souhlasit s tím, že mediátora vybere pověřenec.**

	PONDĚLÍ	ÚTERÝ	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK	SOBOTA
Den obdržení návrhu na provedení mediace						

		X Rozhodnutí o návrhu na provedení mediace				

Pokud **jedna nebo obě strany** ve stanovené lhůtě **prohlásí, že si nepřejí** provést mediaci, nebo **lhůta pro vyjádření vyprší, k mediaci nedojde.**

Pokud strany ve stanovené lhůtě provedení mediace přijmou, **rozhodne o jmenování mediátora pověřenec.**

Pověřenec podává **žalobu** soudu **na základě stížnosti**, která byla vznesena a spolu s ní předložených příloh, tj. skutečností a důkazů, které obsahují.

Jednací řád

("Úřední věstník SR", č. 34/2011)

"Podání žaloby a oznámení o přestupku

Článek 34.

Když se v řízení na základě **stížnosti zjistí**, že došlo k **diskriminaci**, pověřenec podá **žalobu k příslušnému soudu**, pokud se domnívá, že vzhledem k okolnostem případu to má **smysl pro účely dosažení účinné ochrany před diskriminací, zlepšení soudní praxe ve sporech na ochranu před diskriminací, zvyšování povědomí veřejnosti** atd....."

Tato publikace byla připravena s finanční podporou Evropské unie a Rady Evropy. Postoje vyjádřené v tomto dokumentu nepředstavují oficiální stanovisko Evropské unie nebo Rady Evropy.

CES

Rada Evropy je přední lidskoprávní organizací na kontinentu. Zahrnuje 46 zemí, včetně všech členů Evropské unie. Všechny členské státy Rady Evropy podepsaly Evropskou úmluvu o lidských právech, dohodu zaměřenou na ochranu lidských práv, demokracie a právního státu. Evropský soud pro lidská práva dohlíží na uplatňování Úmluvy v členských státech.

www.coe.int

Členské státy Evropské unie se rozhodly spojit své znalosti, zdroje a osudy. Společně vybudovali stabilní prostředí, demokracii a udržitelný rozvoj při zachování kulturní rozmanitosti, tolerance a individuálních svobod. Evropská unie je odhodlána sdílet své úspěchy a hodnoty se zeměmi a národy za svými hranicemi.

www.europa.eu

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Ministerstvo pro lidská práva a
práva menšin a sociální dialog